EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 19.6.2024
COM(2024) 613 final

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

Kyproksen talous-, sosiaali-, työllisyys-, rakenne- ja finanssipolitiikasta

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 613 final}

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

Kyproksen talous-, sosiaali-, työllisyys-, rakenne- ja finanssipolitiikasta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta 29 päivänä huhtikuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1263[1] ja erityisesti sen 3 artiklan 3 kohdan,

ottaa huomioon makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta 16 päivänä marraskuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011[2] ja erityisesti sen 6 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241[3], jolla perustettiin elpymis- ja palautumistukiväline, tuli voimaan 19 päivänä helmikuuta 2021. Elpymis- ja palautumistukivälineestä tarjotaan jäsenvaltioille rahoitustukea uudistusten ja investointien toteuttamiseen, eli kyse on EU:n rahoittamasta finanssipoliittisesta elvytyksestä. Talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten tavoitteiden mukaisesti tukivälineellä edistetään talouden ja yhteiskunnan elpymistä ja kestävien uudistusten ja investointien toteuttamista. Tarkoituksena on erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen sekä jäsenvaltioiden talouksien häiriönsietokyvyn vahvistaminen. Tukiväline auttaa myös vahvistamaan julkista taloutta ja vauhdittamaan kasvua ja työpaikkojen luomista keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä,

[1] EUVL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj

[2] EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj

[3] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

parantamaan EU:n alueellista yhteenkuuluvuutta ja tukemaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon jatkamista.

(2) REPowerEU-asetuksella[4], joka annettiin 27 päivänä helmikuuta 2023, pyritään poistamaan asteittain EU:n riippuvuus Venäjältä tuotavista fossiilisista polttoaineista. Tällä tavoin edistetään energiaturvallisuutta ja monipuolistetaan EU:n energiahuoltoa sekä lisätään samalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa, energian varastointikapasiteettia ja energiatehokkuutta. Kypros on lisännyt kansalliseen elpymis- ja palautumissuunnitelmaansa uuden REPowerEU-luvun voidakseen rahoittaa keskeisiä uudistuksia ja investointeja, jotka edistävät REPowerEU-tavoitteiden saavuttamista.

(3) Komissio antoi 16 päivänä maaliskuuta 2023 tiedonannon *EU:n pitkän aikavälin kilpailukyky vuoden 2030 jälkeen*[5] tarjotakseen tietoa politiikkaa koskevien päätösten tueksi ja luodakseen perusedellytykset kasvun lisäämiselle. Tiedonannossa kilpailukyky määritellään yhdeksän toisiaan vahvistavan tekijän avulla. Näistä tekijöistä yksityisen pääoman saatavuus, tutkimus ja innovointi, koulutus ja osaaminen sekä sisämarkkinat nousevat esiin uudistusten ja investointien kannalta ensisijaisina politiikan painopisteinä, joiden avulla voidaan vastata olemassa oleviin tuottavuushaasteisiin ja parantaa EU:n ja sen jäsenvaltioiden pitkän aikavälin kilpailukykyä. Tiedonannon lisäksi komissio antoi 14 päivänä helmikuuta 2024 sisämarkkinoita ja kilpailukykyä koskevan vuosikertomuksen[6]. Kertomuksessa esitetään yksityiskohtaisesti Euroopan sisämarkkinoiden kilpailukykyyn liittyvät vahvuudet ja haasteet ja seurataan vuotuista kehitystä yhdeksän kilpailukykytekijän osalta.

(4) Komissio hyväksyi 21 päivänä marraskuuta 2023 *Vuotuisen selvityksen kestävästä kasvusta 2024*[7]. Tämä käynnisti vuoden 2024 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson. Selvityksessä määritetyt painopisteet, jotka Eurooppa-neuvosto hyväksyi 22 päivänä maaliskuuta 2024, rakentuvat kilpailukykyisen kestävyyden neljän ulottuvuuden ympärille. Komissio antoi 21 päivänä marraskuuta 2023 lisäksi asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella vuodeksi 2024 varoitusmekanismia koskevan kertomuksen, jossa se katsoi, että Kypros kuuluu niihin jäsenvaltioihin, joissa saattaa olla epätasapainoja tai niiden uhka ja joista tarvitaan perusteellinen tarkastelu. Komissio antoi samana päivänä myös lausunnon Kyproksen alustavasta talousarviosuunnitelmasta vuodeksi 2024. Niin ikään komissio antoi suosituksen euroalueen talouspolitiikkaa koskevaksi neuvoston suositukseksi sekä ehdotuksen vuoden 2024 yhteiseksi työllisyysraportiksi, jossa analysoidaan työllisyyspolitiikan suuntaviivojen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. Neuvosto hyväksyi suosituksen 12 päivänä huhtikuuta 2024 ja ehdotuksen 11 päivänä maaliskuuta 2024.

(5) EU:n uusi talouden ohjausjärjestelmä tuli voimaan 30 päivänä huhtikuuta 2024. Ohjausjärjestelmään sisältyy uusi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1263 talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä

---

4 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/435, annettu 27 päivänä helmikuuta 2023, asetuksen (EU) 2021/241 muuttamisesta elpymis- ja palautumissuunnitelmien REPowerEU-lukujen osalta sekä asetusten (EU) N:o 1303/2013, (EU) 2021/1060 ja (EU) 2021/1755 ja direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta (EUVL L 63, 28.2.2023, s. 1), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj

5 COM(2023) 168 final.

6 COM(2024) 77 final.

7 COM(2023) 901 final.

julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta. Lisäksi siihen sisältyy muutoksia liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanosta annettuun asetukseen (EY) N:o 1467/97 ja jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksistä annettuun direktiiviin 2011/85/EU[8]. Uuden ohjausjärjestelmän tavoitteet ovat julkisen velan kestävyys sekä kestävä ja osallistava kasvu, joihin pyritään julkisen talouden asteittaisen vakauttamisen sekä uudistusten ja investointien avulla. Sillä lisätään kansallista omistajuutta ja keskipitkän aikavälin painotusta sekä parannetaan noudattamisen valvonnan vaikuttavuutta ja johdonmukaisuutta. Kunkin jäsenvaltion olisi toimitettava neuvostolle ja komissiolle kansallinen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellinen suunnitelma. Kansalliset keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteelliset suunnitelmat sisältävät jäsenvaltion finanssipolitiikkaa, uudistuksia ja investointeja koskevat sitoumukset neljän tai viiden vuoden aikajänteellä jäsenvaltion vaalikauden säännönmukaisesta kestosta riippuen. Kansallisiin keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisiin suunnitelmiin sisältyvien nettomenopolkujen[9] olisi täytettävä asetuksen (EU) 2024/1263 vaatimukset, kuten vaatimus saada julkinen velka uskottavalle alaspäin suuntautuvalle polulle tai pitää se tällaisella polulla viimeistään sopeutuskauden päättyessä taikka saada se pysymään maltillisella tasolla alle 60 prosentissa suhteessa BKT:hen ja vaatimus saada julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen laskemaan alle 3 prosentin viitearvon ja/tai pysymään sen alapuolella keskipitkällä aikavälillä. Jos jäsenvaltio sitoutuu toteuttamaan asianmukaisen uudistusten ja investointien kokonaisuuden asetuksessa (EU) 2024/1263 säädettyjä kriteerejä noudattaen, sopeutuskautta voidaan pidentää enintään kolmella vuodella. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava kansallisten parlamenttiensa osallistuminen sekä itsenäisten finanssipolitiikan instituutioiden, työmarkkinaosapuolten ja tilanteen mukaan muiden kansallisten sidosryhmien kuuleminen. Tukeakseen näiden suunnitelmien laatimista komission on määrä lähettää [21 päivänä kesäkuuta] 2024 jäsenvaltioille ohjausta suunnitelmien ja myöhemmin toimitettavien vuotuisten edistymisraporttien sisällöstä ja toimittaa niille asetuksen (EU) 2024/1263 5 artiklan nojalla julkisen talouden sopeutusta koskevaa teknistä ohjausta (tarvittaessa viiteurat ja tekniset tiedot). Jäsenvaltioiden olisi toimitettava keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteelliset suunnitelmansa 20 päivään syyskuuta 2024 mennessä, paitsi jos jäsenvaltio ja komissio sopivat määräajan pidentämisestä kohtuullisella ajanjaksolla.

(6) Vuonna 2024 talouspolitiikan koordinoinnin eurooppalainen ohjausjakso kehittyy edelleen rinnan elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanon kanssa. Se, että elpymis- ja palautumissuunnitelmat pannaan kokonaisuudessaan täytäntöön, on

---

8 Neuvoston asetus (EU) 2024/1264, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2024, liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä annetun asetuksen (EY) N:o 1467/97 muuttamisesta (EUVL L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj) ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1265, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2024, jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista annetun direktiivin 2011/85/EU muuttamisesta (EUVL L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

9 Nettomenot sellaisina kuin ne on määritelty 29 päivänä huhtikuuta 2024 annetun neuvoston asetuksen (EU) 2024/1263 2 artiklassa (EUVL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj). Nettomenoilla tarkoitetaan julkisia menoja ilman i) korkomenoja, ii) harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä, iii) unionin ohjelmista aiheutuvia menoja, jotka katetaan täysin unionin rahastoista saatavilla tuloilla, iv) unionin rahoituksen piiriin kuuluvien ohjelmien yhteisrahoituksesta johtuvia kansallisia menoja, v) työttömyysetuusmenojen suhdanteesta johtuvia osatekijöitä sekä vi) kertaluontoisia ja muita väliaikaisia toimenpiteitä.

edelleen olennaisen tärkeää eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten politiikkatavoitteiden saavuttamisen kannalta, koska suunnitelmat auttavat vastaamaan tuloksellisesti kaikkiin viime vuosina annetuissa asiaankuuluvissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä. Vuosien 2019, 2020, 2022 ja 2023 maakohtaiset suositukset ovat yhtä lailla tärkeitä tarkistettaessa, päivitettäessä tai muutettaessa elpymis- ja palautumissuunnitelmia asetuksen (EU) 2021/241 14, 18 ja 21 artiklan mukaisesti.

(7) Kypros toimitti 17 päivänä toukokuuta 2021 komissiolle asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 1 kohtaa noudattaen kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelmansa. Komissio arvioi asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan mukaisesti elpymis- ja palautumissuunnitelman merkityksellisyyttä, vaikuttavuutta, tehokkuutta ja johdonmukaisuutta asetuksen liitteessä V esitettyjä arviointia koskevia suuntaviivoja noudattaen. Neuvosto hyväksyi 28 päivänä heinäkuuta 2021 päätöksen Kyproksen elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä[10]. Päätöstä muutettiin 8 päivänä joulukuuta 2023 asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 2 kohdan nojalla niin, että siinä otettiin huomioon ei-takaisinmaksettavan rahoitustuen enimmäisrahoitusosuuden päivitys ja siihen sisällytettiin REPowerEU-luku[11]. Rahoituserien maksamisen ehtona on asetuksen (EU) 2021/241 24 artiklan 5 kohdan mukaisesti tehty komission päätös siitä, että Kypros on tyydyttävästi saavuttanut neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä asetetut asiaankuuluvat välitavoitteet ja tavoitteet. Tyydyttävä saavuttaminen edellyttää, että edeltävien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttaminen ei ole peruuntunut.

(8) Kypros toimitti 30 päivänä huhtikuuta 2024 vuoden 2024 kansallisen uudistusohjelmansa ja vuoden 2024 vakausohjelmansa asetuksen (EY) N:o 1466/97 4 artiklan 1 kohtaa noudattaen. Asetuksen (EU) 2021/241 27 artiklan mukaisesti vuoden 2024 kansallisessa uudistusohjelmassa otetaan huomioon myös Kyproksen puolivuosittainen raportointi edistymisestä elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanossa.

(9) Komissio julkaisi 19 päivänä kesäkuuta 2024 Kyprosta koskevan maaraportin vuodelta 2024[12]. Siinä arvioidaan Kyproksen edistymistä neuvoston vuosina 2019–2023 hyväksymien maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja selvitetään, miten Kypros on pannut elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöön. Tämän analyysin perusteella maaraportissa yksilöidään puutteita sellaisten haasteiden osalta, joihin elpymis- ja palautumissuunnitelma ei vastaa lainkaan tai joihin se vastaa vain osittain, sekä tuodaan esiin uusia ja kehittymässä olevia haasteita. Maaraportissa arvioidaan myös Kyproksen edistymistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden vähentämistä koskevien EU:n yleistavoitteiden saavuttamisessa sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin pääsemisessä.

(10) Komissio on tehnyt asetuksen (EU) N:o 1176/2011 5 artiklan nojalla Kyproksesta perusteellisen tarkastelun. Kyseisen asetuksen soveltamiseksi Kyproksen makrotalouden haavoittuvuuksista tehdyn komission henkilöstön arvioinnin

---

10 Neuvoston täytäntöönpanopäätös, annettu 20 päivänä heinäkuuta 2021, Kyproksen elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä (ST 10686/2021).

11 Neuvoston täytäntöönpanopäätös, annettu 8 päivänä joulukuuta 2023, Kyproksen elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä 20 päivänä heinäkuuta 2021 annetun täytäntöönpanopäätöksen muuttamisesta (15571/2023).

12 SWD(2024) 613 final.

tärkeimmät havainnot julkaistiin maaliskuussa 2024[13]. Komissio totesi 19 päivänä kesäkuuta 2024, että Kyproksella on makrotalouden epätasapainoja. Kyproksella on erityisesti yksityiseen, julkiseen ja ulkoiseen velkaan liittyviä haavoittuvuuksia. Ne ovat yleisesti ottaen lieventyneet mutta ovat edelleen merkityksellisiä, kun taas vaihtotaseen suuri alijäämä on kasvanut entisestään. Sekä kotitalouksien että rahoitusalan ulkopuolisten yritysten velka suhteessa BKT:hen on jatkanut supistumista mutta on edelleen korkealla tasolla. Yritysten ja ulkomaista velkaa lisää kuitenkin erillisyhtiöiden velka. Nämä erillisyhtiöt aiheuttavat vähäisiä riskejä Kyproksen kotimaiselle taloudelle. Pankkien hallussa olevien järjestämättömien lainojen suuri määrä on supistunut merkittävästi viime vuosina, myös vuonna 2023, ja järjestämättömien lainojen siirtymisen luottoja ostaville yrityksille odotetaan tukevan yksityisen velan vähentämistä entisestään. Rahoitusolojen kiristyminen lisää kuitenkin todennäköisesti erittäin velkaantuneisiin kotitalouksiin ja yrityksiin kohdistuvaa painetta. Julkisen talouden velka supistuu nopeasti suhteessa BKT:hen, ja Kyproksen julkisen talouden ennustetaan pysyvän ylijäämäisenä tänä ja ensi vuonna, mikä supistaa velkasuhdetta entisestään. Suuri vaihtotaseen alijäämä kasvoi edelleen vuonna 2023 paljolti vahvan kotimaisen kysynnän jatkumisen ja voittojen kotiuttamisen vuoksi. Sen odotetaan pysyvän suurena tänä ja seuraavana vuonna. Erittäin negatiivinen ulkomainen nettovarallisuusasema ei kohentunut viime vuonna, ja sen odotetaan heikkenevän, ellei vaihtotase parane merkittävästi. Havaittujen haavoittuvuuksien korjaamiseksi on toteutettu mittavia politiikkatoimia. Elpymis- ja palautumissuunnitelman ja lisätoimenpiteiden täysimääräisen ja oikea-aikaisen täytäntöönpanon odotetaan edistävän viennin lisäämistä ja lieventävän liiallista riippuvuutta öljyntuonnista.

(11) Eurostatin vahvistamien tietojen [14] perusteella Kyproksen julkisen talouden ylijäämä, joka vuonna 2022 oli 2,7 prosenttia suhteessa BKT:hen, kasvoi 3,1 prosenttiin vuonna 2023, ja julkinen velka, joka vuoden 2022 lopussa oli 85,6 prosenttia suhteessa BKT:hen, supistui vuoden 2023 loppuun mennessä 77,3 prosenttiin.

(12) Neuvosto suositti[15] 12 päivänä heinäkuuta 2022 Kyprokselle, että se toteuttaisi toimia, joilla varmistetaan vuonna 2023, että kansallisesti rahoitettavien juoksevien perusmenojen kasvu on linjassa kaiken kaikkiaan neutraalin finanssipolitiikan virityksen kanssa[16], kun otetaan huomioon jatkettu väliaikainen ja kohdennettu tuki energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille sekä Ukrainasta pakeneville ihmisille. Kyprosta kehotettiin olemaan valmiina mukauttamaan juoksevia menoja tilanteen muuttuessa. Kyprokselle suositettiin myös, että se lisäisi julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen, ottaen huomioon REPowerEU-aloite, muun muassa elpymis- ja palautumistukivälineen ja muiden unionin varojen avulla. Komission estimaattien

13 SWD(2024) 81 final.

14 Eurostat – Euro Indicators, 22.4.2024.

15 Neuvoston suositus, annettu 12 päivänä heinäkuuta 2022, Kyproksen vuoden 2022 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Kyproksen vuoden 2022 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto (EUVL C 334, 1.9.2022, s. 104).

16 Kyproksen vuoden 2023 keskipitkän aikavälin potentiaalisen tuotannon kasvu, jota käytetään finanssipolitiikan virityksen mittaamiseen, on komission kevään 2024 talousennusteen perusteella nimellisin luvuin arviolta 8,5 prosenttia kymmenen vuoden keskimääräisen todellisen potentiaalisen kasvuvauhdin ja vuoden 2023 BKT-deflaattorin perusteella.

mukaan finanssipolitiikan viritys[17] oli vuonna 2023 elvyttävä (1 % suhteessa BKT:hen) tilanteessa, jossa inflaatio oli korkea. Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen kasvulla (ilman harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä) oli finanssipolitiikan viritykseen vuonna 2023 pitkälti neutraali vaikutus, joka oli 0,2 prosenttia suhteessa BKT:hen. Perusmenojen kasvuun sisältyvät energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille kohdennettujen hätätilanteen tukitoimenpiteiden pienentyneet kustannukset, jotka supistuivat 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen. Siihen sisältyvät myös kasvaneet kustannukset tilapäisen suojelun tarjoamisesta Ukrainasta paenneille (0,2 % suhteessa BKT:hen). Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen kasvu oli vuonna 2023 neuvoston suosituksen mukainen. Vuonna 2023 elpymis- ja palautumistukivälineen avustuksilla ja muilla EU:n varoilla rahoitettavat menot olivat 1,3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Kansallisesti rahoitetut investoinnit olivat 3,2 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023 eli ne kasvoivat 1,3 prosenttiyksikköä vuoteen 2022 verrattuna. Kypros rahoitti lisäinvestointeja elpymis- ja palautumistukivälineestä ja muilla EU:n varoilla. Se rahoitti julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen. Investointeja tehtiin esimerkiksi julkisiin rakennuksiin asennettaviin lämmöneristyksiin ja aurinkosähköjärjestelmiin, kaupunkien ja maaseutualueiden paloasemien energiatehokkuusparannuksiin, Kyproksen viranomaisten valmiuksien parantamiseen, jotta voidaan torjua palovaaroja ja suojella paremmin kansalaisia, infrastruktuuria ja metsiä niihin kohdistuvilta riskeiltä, useiden ministeriöiden ja keskushallinnon palvelujen keskeisten työnkulkujen digitalisointiin sekä kaavoitus- ja rakennuslupa-asioita koskevan sähköisen hakemusjärjestelmän laajentamiseen. Näitä investointeja rahoitettiin osittain elpymis- ja palautumistukivälineestä ja muista EU:n varoista.

(13) Vuoden 2024 vakausohjelmaan sisältyvät keskeiset kehitysarviot voidaan tiivistää seuraavasti. Julkisen talouden kehitysarvioiden perustana olevan makrotalouden skenaarion mukaan reaalisen BKT:n kasvu on 2,9 prosenttia vuonna 2024 ja 3,1 prosenttia vuonna 2025 ja YKHI-inflaatio 2,5 prosenttia vuonna 2024 ja 2,0 prosenttia vuonna 2025. Julkisen talouden ylijäämän odotetaan vuonna 2024 supistuvan 2,9 prosenttiin ja vuonna 2025 2,8 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Julkisen talouden velan on määrä supistua vuoden 2024 loppuun mennessä 70,6 prosenttiin ja vuoden 2025 loppuun mennessä 65,5 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Vuoden 2025 jälkeen julkisen talouden ylijäämän arvioidaan supistuvan vuonna 2026 2,6 prosenttiin ja vuonna 2027 2,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Julkisen talouden rahoitusaseman ennakoidaan sen vuoksi pysyvän ohjelmakauden aikana alle viitearvon, joka on 3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Julkisen talouden velan puolestaan arvioidaan supistuvan vuoden 2025 jälkeen suhteessa BKT:hen 59,2 prosenttiin vuonna 2026 ja 54,2 prosenttiin vuonna 2027.

(14) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan reaalinen BKT kasvaa 2,8 prosenttia vuonna 2024 ja 2,9 prosenttia vuonna 2025 ja YKHI-inflaatio on 2,4 prosenttia vuonna 2024 ja 2,1 prosenttia vuonna 2025.

[17] Finanssipolitiikan virityksellä tarkoitetaan julkisen talouden perusrahoitusaseman vuotuista muutosta. Sillä pyritään arvioimaan sekä kansallisesti että EU:n talousarviosta rahoitettavan finanssipolitiikan talousvaikutusta. Finanssipolitiikan viritystä mitataan erona, joka muodostuu seuraavien välille: i) keskipitkän aikavälin potentiaalinen kasvu ja ii) perusmenojen (ilman harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä) muutos. Perusmenoista on jätetty pois covid-19-kriisiin liittyvät väliaikaiset hätätoimenpiteet, mutta niihin on sisällytetty elpymis- ja palautumistukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin (avustukset), ja muilla EU:n varoilla rahoitettavat menot.

(15) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan vuonna 2024 julkisen talouden ylijäämä suhteessa BKT:hen on 2,9 prosenttia ja julkisen talouden velan on vuoden 2024 loppuun mennessä määrä supistua suhteessa BKT:hen 70,6 prosenttiin. Komission estimaattien perusteella finanssipolitiikan virityksen ennakoidaan vuonna 2024 olevan neutraali, 0,0 prosenttia suhteessa BKT:hen.

(16) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan on odotettavissa, että elpymis- ja palautumistukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin, jäljempänä 'avustukset', rahoitetaan vuonna 2024 menoja määrä, joka on 0,7 prosenttia suhteessa BKT:hen, kun vuonna 2023 avustuksilla rahoitettujen menojen määrä oli 0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Elpymis- ja palautumistukivälineen avustuksilla rahoitettavat menot mahdollistavat laadukkaiden investointien ja tuottavuutta lisäävien uudistusten tekemisen ilman suoraa vaikutusta Kyproksen julkisen talouden rahoitusasemaan ja julkiseen velkaan. Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan on odotettavissa, että elpymis- ja palautumistukivälineen lainoilla tuetaan vuonna 2024 menoja määrä, joka on 0,2 prosenttia suhteessa BKT:hen, kun vuonna 2023 vastaava määrä oli 0,0 prosenttia suhteessa BKT:hen.

(17) Neuvosto suositti[18] 14 päivänä heinäkuuta 2023 Kyprokselle, että se säilyttäisi julkisen talouden rahoitusaseman vakaana vuonna 2024. Jäsenvaltioita kehotettiin vuoden 2023 talousarvioita toteuttaessaan ja vuoden 2024 alustavia talousarviosuunnitelmia laatiessaan ottamaan huomioon, että komissio ehdottaisi neuvostolle alijäämäperusteisten liiallisia alijäämiä koskevien menettelyjen käynnistämistä vuoden 2023 toteutumatietojen perusteella. Komission kevään 2024 talousennusteessa Kyproksen rakenteellisen rahoitusaseman ennakoidaan olevan 2,1 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2024 (1,8 % vuonna 2023) eli se ylittää maan julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteen, joka on 0 prosentin rakenteellinen rahoitusasema suhteessa BKT:hen. Tämä vastaa neuvoston suositusta.

(18) Lisäksi neuvosto suositti, että Kypros purkaa voimassa olevat hätätilanteen energiatukitoimenpiteet mahdollisimman pian vuosina 2023 ja 2024. Neuvosto täsmensi vielä, että jos uusi energian hinnan nousu edellyttää uusia tai jatkettuja tukitoimenpiteitä, Kyproksen olisi varmistettava, että ne kohdennetaan haavoittuvassa asemassa olevien kotitalouksien ja yritysten suojelemiseen, että julkisella taloudella on toimenpiteisiin varaa ja että kannustimet energiansäästöön säilyvät. Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan hätätilanteen energiatukitoimenpiteiden nettomääräiset talousarviokustannukset[19] ovat suhteessa BKT:hen 0,4 prosenttia vuonna 2023, 0,3 prosenttia vuonna 2024 ja 0,0 prosenttia vuonna 2025. Öljytuotteiden valmisteverojen alennuksen ja sähkölaskuihin liittyvien tukien oletetaan pysyvän voimassa vuonna 2024, mutta ne on tarkoitus lakkauttaa asteittain vuoteen 2025 mennessä. Hätätilanteen energiatukitoimenpiteitä ei ennakoida purettavan mahdollisimman pian vuosina 2023 ja 2024. Vaarana on, että tämä ei vastaa neuvoston suositusta. Haavoittuvassa asemassa olevien kotitalouksien ja yritysten suojelemiseen kohdennettujen hätätilanteen energiatukitoimenpiteiden talousarviokustannusten arvioidaan olevan 0,0 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2024 (0,0 % vuonna 2023).

---

[18] Neuvoston suositus, annettu 14 päivänä heinäkuuta 2023, Kyproksen vuoden 2023 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Kyproksen vuoden 2023 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto (EUVL C 312, 1.9.2023, s. 116).

[19] Luku kuvaa kyseisten toimenpiteiden vuotuisia talousarviokustannuksia, tulot ja menot mukaan lukien, mutta ilman mahdollisia energiantoimittajien windfall-voitoista kannettavia verotuloja.

(19) Lisäksi neuvosto suositti, että Kypros jatkaa kansallisesti rahoitettuja julkisia investointeja ja varmistaa elpymis- ja palautumistukivälineen avustusten ja muiden EU:n varojen tuloksellisen käytön erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän edistämiseksi. Komission kevään 2024 talousennusteessa kansallisesti rahoitettujen julkisten investointien ennakoidaan vuonna 2024 pysyvän jokseenkin samoina eli 3,1 prosentissa suhteessa BKT:hen (kun ne vuonna 2023 olivat 3,2 % suhteessa BKT:hen). Tämä vastaa neuvoston suositusta. Lisäksi EU:n varoilla rahoitettavien julkisten menojen, elpymis- ja palautumistukivälineen avustuksilla rahoitettavat menot mukaan lukien, odotetaan pysyvän vuonna 2024 ennallaan 1,3 prosentissa suhteessa BKT:hen. Tämä on seurausta siitä, että elpymis- ja palautumistukivälineen avustuksilla rahoitettavat menot ovat kasvaneet sen jälkeen, kun muiden EU:n avustusten määrä väheni EU:n rakennerahastojen ohjelmakauden 2014–2020 päättymisen jälkeen. Rakennerahastojen rahoitus oli saatavilla vuoteen 2023 saakka.

(20) Vuonna 2025 julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on komission kevään 2024 talousennusteen mukaan ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella 2,9 prosenttia olettaen, että politiikka pysyy muuttumattomana. Julkisen talouden velan arvioidaan supistuvan suhteessa BKT:hen niin, että se on vuoden 2025 lopussa 65,4 prosenttia. Maltillisen finanssipolitiikan pitäisi myös auttaa vahvistamaan ulkoista rahoitusasemaa.

(21) Elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja liitteessä V olevan kriteerin 2.2 mukaisesti laajan joukon toisiaan vahvistavia uudistuksia ja investointeja, jotka on määrä toteuttaa vuoteen 2026 mennessä. Niiden odotetaan auttavan vastaamaan tuloksellisesti kaikkiin asiaankuuluvissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä. Koska aikataulu on näin tiukka, nopea eteneminen suunnitelman ja siihen kuuluvan REPowerEU-luvun tuloksellisessa täytäntöönpanossa on olennaisen tärkeää, jotta Kyproksen pitkän aikavälin kilpailukykyä voidaan parantaa vihreän ja digitaalisen siirtymän avulla niin, että samanaikaisesti varmistetaan myös sosiaalinen oikeudenmukaisuus. Jotta Kypros voi täyttää suunnitelmaan sisältyvät sitoumukset elokuuhun 2026 mennessä, on olennaisen tärkeää, että se jatkaa uudistusten toteuttamista ja nopeuttaa investointeja puuttumalla ilmeneviin viivästyksiin ja varmistamalla samalla vahvat hallinnolliset valmiudet.

(22) Kyproksen edellytetään osana asetuksen (EU) 2021/1060 18 artiklassa tarkoitettua koheesiopolitiikan rahastojen väliarviointia tarkastelevan kutakin koheesiopolitiikan ohjelmaa viimeistään maaliskuussa 2025 ottaen huomioon muun muassa haasteet, jotka on määritetty vuoden 2024 maakohtaisissa suosituksissa, sekä kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelmansa. Väliarviointi muodostaa ohjelmassa perustan EU-rahoituksen lopulliselle jakamiselle. Kypros on edistynyt koheesiopolitiikan ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, mutta haasteita on edelleen, ja kaupunkialueiden ja niiden ulkopuolisten alueiden välillä on edelleen sosioekonomisia eroja. Koheesiopolitiikan ohjelman täytäntöönpanon nopeuttaminen on olennaisen tärkeää. Lisäksi on tärkeää varmistaa paikallisviranomaisten hallinnolliset valmiudet ennen Kyproksen paikallishallintoa koskevaa lainsäädäntöuudistusta, joka on määrä toteuttaa kesäkuussa 2024. Thalia-ohjelmassa sovitut toimintalinjat ovat edelleen ajankohtaisia. Vihreän siirtymän aikaansaamiseksi on keskeistä lisätä uusiutuvan energian käyttöä ja varastointiratkaisuja sekä parantaa energiatehokkuutta ja kaupunkiliikennettä. Vesihuoltoa, erityisesti jäteveden puhdistusta, on parannettava yhdyskuntajätevesidirektiivin noudattamiseksi. Siirtyminen kohti kiertotaloutta jätehuollossa on edelleen ratkaisevan tärkeää ja

edellyttää parannuksia kierrätykseen ja jätteen vähentämiseen. Investointeja työmarkkinoiden aktivointiin ja haavoittuvien ryhmien sosiaaliseen integraatioon olisi jatkettava. Olisi edelleen tärkeää ottaa käyttöön yksilölliset oppimistilit ja panna täytäntöön eurooppalainen lapsitakuu. Lisäksi on edelleen ensisijaisen tärkeää investoida laadukkaisiin ja kohtuuhintaisiin pitkäaikaishoitopalveluihin ja sosiaaliseen asuntotarjontaan. Energiaköyhyyden vähentämiseen tähtääviä toimia ja yhteisötalouden kehittämistä olisi myös jatkettava. Osana koheesiopolitiikan ohjelman (Thalia) väliarviointia olisi kiinnitettävä huomiota yhä kiireellisempiin tarpeisiin, jotka liittyvät ilmastonmuutokseen liittyvien riskien ennaltaehkäisyyn ja niihin varautumiseen. Kypros voisi myös hyödyntää Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälinettä koskevaa aloitetta voidakseen tukea energiasiirtymänsä puhtaiden ja resurssitehokkaiden teknologioiden avulla, nettonollateknologiat mukaan luettuina.

(23) Niiden taloudellisten ja sosiaalisten haasteiden lisäksi, joihin elpymis- ja palautumissuunnitelmalla ja muilla EU:n varoilla vastataan, Kyproksella on useita lisähaasteita, jotka liittyvät valtion omistamien yritysten hallintoon, oppimistuloksiin ja osaamisen kohtaanto-ongelmiin, uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoon, sähköverkon laajentamiseen ja parantamiseen sekä ilmastonmuutokseen sopeutumiseen.

(24) Toimiva ja kilpailukykyinen liiketoimintaympäristö on ratkaisevan tärkeä talouden tehokkuuden ja talouskasvun kannalta. Tältä osin valtion omistamien yritysten hallinto ei vastaa täysin kansainvälisiä normeja. Julkisten yhteisöjen taloudellisen valvonnan parantamiseksi on viime vuosina otettu käyttöön joitakin politiikkatoimia, mutta valtion omistamien yritysten tuloksellisuuden tehokasta seurantaa ja suunnittelua rajoittaa kattavan luetteloinnin sekä säännöllisen raportointivelvollisuuden puuttuminen. Lisäksi tietyt hyvään hallintotapaan liittyvät tärkeät käytänteet, kuten hallitusten jäsenten ansioihin perustuvat nimitykset, omistajapolitiikka, tulosperusteinen hallinto, läpinäkyvyys sekä taloudelliseen tulokseen liittyvä vastuuvelvollisuus, eivät vieläkään ole riittävällä tasolla. Tätä taustaa vasten palvelujen laatuun ja hintoihin liittyy huolia valtion omistamien yritysten hallitsemilla aloilla, kuten sähköalalla.

(25) Kypros menestyi erittäin heikosti vuoden 2022 kansainvälisessä oppimistulosten arviointiohjelmassa (PISA), minkä perusteella alisuoriutuminen perustaidoissa (luku- ja kirjoitustaito, laskutaito ja luonnontieteet) on merkittävä haaste. Opettajien muodolliset pätevyysvaatimukset ovat asianmukaiset, mutta opettajien täydennyskoulutus (esimerkiksi osaamispohjaisiin opetus- ja oppimismenetelmiin liittyen) ei ole riittävää. Vuonna 2021 suurin osa opettajaopiskelijoista ei läpäissyt koetta, jonka perusteella heidät voidaan nimittää. Koulutusjärjestelmässä ei ole arvioitu ja mukautettu koulutusresursseja riittävällä tavalla opiskelijoiden tarpeisiin, mikä on välttämätöntä keskeisten taitojen kehittämiseksi. Osaamisen kohtaanto-ongelmat ovat yhä yleisempiä työmarkkinoilla, samalla kun osallistuminen ammatillisen koulutuksen ohjelmiin on merkittävästi EU:n keskiarvoa alhaisempaa. Ammatillisen koulutuksen ohjelmien alhaiseen osallistumisasteeseen liittyy sekä kapasiteetti- että houkuttelevuusongelmia, sillä suurin osa kouluista sijaitsee kaupunkialueilla (minkä vuoksi maaseutualueilla asuvien opiskelijoiden on vaikea opiskella niissä), minkä lisäksi suurin osa opiskelijoista haluaa suorittaa korkeakoulututkinnon. Aikuiskoulutus tarjoaa vain osittaisen ratkaisun, koska koulutukseen osallistuvien aikuisten (25–64-vuotiaiden) osuus vuonna 2022 oli 28,3 prosenttia edeltäneiden 12 kuukauden aikana (kun koko EU:ssa se oli 39,5 %).

Osuus on pienentynyt huomattavasti vuodesta 2016, jolloin se oli 44,8 prosenttia. Tämä heikentää Kyproksen mahdollisuuksia parantaa taloutensa kilpailukykyä.

(26) Uusiutuvien energialähteiden käyttöönoton nopeuttamiseksi on tehty paljon, mutta siinä on edelleen merkittäviä haasteita. Uusiutuvan energian osuus Kyproksen sähkön kokonaistuotannosta oli vain 17 prosenttia vuonna 2022. Osuus on huomattavasti pienempi kuin Kyproksen kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman luonnoksessa uusiutuvan energian tuotannolle vuodelle 2030 asetettu tavoite, joka on 31,5 prosenttia. Kypros on riippuvainen öljytuotteista, jotka ovat pelkästään tuontituotteita ja joiden osuus sen energiatarpeesta on yli 80 prosenttia. Tämän vuoksi Kypros on alttiina energian maailmanmarkkinahintojen vaihteluille. Nykyisen sähköverkon parantamisessa ja laajentamisessa siten, että se on valmis uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoon, on edelleen huomattavia haasteita. Kyproksella on merkittäviä ongelmia siinä, miten sähköverkon lyhytaikainen kapasiteetti saadaan mukautettua lisääntyneeseen uusiutuvan energian käyttöön. Tämän seurauksena sähköpulat ovat toistuvia. Ilmiö käy selkeästi ilmi Kyproksen energia-alan sääntelyviranomaisen virallisista tiedoista. Kyproksen järjestelmässä marraskuun 2023 loppuun mennessä toiminnassa olleiden uusiutuvan energian voimalaitosten kapasiteetti oli yhteensä 782,57 MW (josta tuulivoiman osuus oli 157,50 MW, aurinkosähkön 625,93 MW ja biomassan 9,15 MW). Viranomainen on hyväksynyt rakennuslupia uusiutuvan energian hankkeille, joiden kapasiteetti on yhteensä 2 383 MW. Energian varastointiin liittyvä kattava strategia voisi lisätä joustavuutta ja toimitusvarmuutta sekä vähentää kustannuksia, joita aiheutuu perinteisten voimalaitosten tuotannon lisäämisestä ja vähentämisestä.

(27) Kyproksella on useita haasteita ilmastokestävyyden lisäämiseen tähtäävissä toimissa. Esimerkkejä näistä haasteista ovat heikko ilmastonmuutokseen sopeutumisen institutionaalinen kehys ja häiriönsietokykyisen maatalouden tukemiseksi tarvittavien kestävien vesihuoltokäytäntöjen puute. Kypros on erityisen haavoittuvainen ilmastonmuutokselle, eivätkä kansalliset sopeutumispolitiikat ja -toimenpiteet ole riittäviä. Kyproksen alhaisten sademäärien ja korkeiden lämpötilojen vuoksi sen vesistressi on EU:n korkein. Kyproksen maatalousalan vedenkulutus on edelleen suurinta, vaikka käyttöön on otettu entistä vesitehokkaampia kastelujärjestelmiä. Tämä johtuu siitä, että merkittäviä määriä vettä menetetään puutteellisissa jakelu- ja varastointiverkoissa. Lisäksi Kyproksen maatalousala kärsii jo ilmastonmuutoksen vaikutuksista, kuten maaperän vaurioitumisesta ja aavikoitumisesta, jotka pienentävät satoja. Tehokkaalla vesihuollolla ja veden varastoinnilla sekä vähemmän vettä vaativilla viljelykasveilla on jatkossa ratkaiseva merkitys. Tilannetta pahentaa ihmistoiminnasta aiheutuva paine, joka kohdistuu elinympäristöihin ja ekosysteemeihin erityisesti rannikkoalueilla. Kyproksen nykyinen lähestymistapa ilmastonmuutokseen sopeutumiseen on pääosin ei-sitova. Sen vuoksi institutionaalisia järjestelyjä on parannettava, jotta ilmastokestävyyttä ja pitkän aikavälin kilpailukykyä voidaan vahvistaa.

(28) Koska euroalueen jäsenvaltioiden taloudet ovat tiiviisti yhteydessä toisiinsa ja koska ne myötävaikuttavat yhdessä talous- ja rahaliiton toimintaan, neuvosto suositti vuonna 2024, että euroalueen jäsenvaltiot toteuttavat – myös elpymis- ja palautumissuunnitelmiensa kautta – toimia euroalueen talouspolitiikkaa koskevan suosituksen noudattamiseksi. Suositukset 1, 2, 3 ja 4 auttavat Kyprosta noudattamaan ensimmäistä, toista, kolmatta ja neljättä euroalueelle annettua suositusta.

(29) Komission suorittama perusteellinen tarkastelu ja epätasapainojen olemassaoloa koskevat komission päätelmät huomioon ottaen asetuksen (EU) N:o 1176/2011

6 artiklan nojalla annetut suositukset ilmenevät jäljempänä esitettävästä suosituksesta 1. Suosituksessa 1 tarkoitetuilla toimenpiteillä autetaan korjaamaan julkiseen ja ulkoiseen velkaan liittyviä haavoittuvuuksia. Suosituksessa 4 tarkoitetuilla toimenpiteillä edistetään suosituksen 1 noudattamista, sillä niiden avulla vähennetään tuontienergian kysyntää, mikä auttaa samalla vahvistamaan ulkoista tasapainoa. Suosituksella 1 myötävaikutetaan sekä epätasapainojen korjaamiseen että euroalueelle annetun suosituksen täytäntöönpanoon johdanto-osan 28 kappaleen mukaisesti,

SUOSITTAA, että Kypros toteuttaa vuosina 2024 ja 2025 toimia, joilla se

1. toimittaa keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman oikeaan aikaan; uudistetun vakaus- ja kasvusopimuksen vaatimuksia noudattaen rajoittaa nettomenojen[20] kasvun vuonna 2025 tasolle, jolla julkinen velka saadaan uskottavasti lasku-uralle keskipitkällä aikavälillä ja noudatetaan perussopimuksessa alijäämälle asetettua 3 prosentin viitearvoa suhteessa BKT:hen;

2. vahvistaa hallinnollisia valmiuksia hallinnoida elpymis- ja palautumissuunnitelmaa, nopeuttaa investointeja ja jatkaa uudistusten ripeää toteuttamista; puuttuu ilmeneviin viivästyksiin, jotta se voi jatkaa elpymis- ja palautumissuunnitelman ja siihen kuuluvan REPowerEU-luvun nopeaa ja tuloksellista täytäntöönpanoa varmistaen näin, että uudistukset ja investoinnit saadaan päätökseen viimeistään elokuussa 2026; nopeuttaa koheesiopolitiikan ohjelman täytäntöönpanoa; väliarvioinnin yhteydessä keskittyy edelleen sovittuihin toimintalinjoihin ja pyrkii vastaamaan paremmin tarpeisiin, jotka liittyvät ilmastonmuutokseen liittyvien riskien ennaltaehkäisyyn ja niihin varautumiseen, ottaen samalla huomioon Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälinettä koskevan aloitteen tarjoamat mahdollisuudet kilpailukyvyn parantamiseen;

3. vahvistaa talouden kilpailukykyä nopeuttamalla toimia valtion omistamien yritysten hallinnon parantamiseksi kansainvälisten normien mukaisesti sekä parantamalla edelleen osaamista ja oppimistuloksia; vahvistaa opettajien täydennyskoulutusta ja puuttuu työvoiman tarjonnan ja kysynnän väliseen epätasapainoon lisäämällä ammatillisen koulutuksen ohjelmien kapasiteettia ja houkuttelevuutta sekä edistämällä aikuisopiskelua;

4. parantaa ja laajentaa sähköverkkoa ja varastointikapasiteettia järjestelmän mukauttamiseksi kasvavaan uusiutuvan energian osuuteen; parantaa ilmastonmuutokseen sopeutumiseen tähtäävien toimenpiteiden toteuttamista kehittämällä ilmastonmuutokseen sopeutumisen institutionaalista kehystä ja ottamalla käyttöön kestäviä vesihuoltokäytäntöjä maataloudessa.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja

[20] Asetuksen (EU) 2024/1263 2 artiklan 2 kohdan mukaan ’nettomenoilla’ tarkoitetaan julkisia menoja ilman korkomenoja, harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä, unionin ohjelmista aiheutuvia menoja, jotka katetaan täysin unionin rahastoista saatavilla tuloilla, unionin rahoituksen piiriin kuuluvien ohjelmien yhteisrahoituksesta johtuvia kansallisia menoja sekä työttömyysetuusmenojen suhdanteesta johtuvia osatekijöitä sekä kertaluontoisia ja muita väliaikaisia toimenpiteitä.